

Смишляєв, С. (2025). Країни ЄС погодили створення оборонного фонду на €150 млрд. *Deutsche Welle*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/krajini-es-pogodili-stvorennja-oboronogo-fondu-na-150-milardiv-evro/a-72597664>

Катерина ДЕРДЕЛЬ

студентка кафедри міжнародних відносин і аудиту
НТУ «Дніпровська політехніка»

Науковий керівник - к.іст.н., доц. Олександра ДВУРЕЧЕНСЬКА

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА РЕФОРМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Євроінтеграція України є не лише зовнішньополітичним пріоритетом, а й також великим поштовхом до впровадження багатьох реформ, зокрема й в сфері безпеки та оборони. Реформи у секторі безпеки та оборони не лише посилюють обороноздатність держави, але й сприяють обміну досвідом з європейськими партнерами і дають можливість використати набутий досвід на практиці вже зараз, а також пришвидшують вступ України до ЄС. Хоча сфера безпеки та оборони не є провідним критерієм для вступу в союз, вона відіграє важливу роль, спираючись на спільні інтереси та взаємну зацікавленість сторін.

Із моменту підписання Угоди про асоціацію у 2014 році Україна розпочала амбітну програму реформ, щоб прискорити економічне зростання та відповідати критеріям вступу до ЄС. Це стосується й реформ у секторі безпеки та оборони. За цей період ЄС і фінансові установи виділили понад 17 млрд євро грантів і позик для підтримки реформ (European, 2023). Ця підтримка не лише забезпечила фінансову основу для реформ, але й стимулювала системні зміни у сфері безпеки, розвідки та оборони, завдяки яким українська армія стала більш ефективною у протидії російській агресії та почала працювати за стандартами ЄС та НАТО. Зміни також охоплюють цивільний нагляд за Силами безпеки та оборони, ефективність й прозорість оборонних інституцій, а також зміцнення оборонної промисловості на основі Європейської оборонно-промислової стратегії.

Разом з тим, можна виділити і ряд викликів, які продовжують існувати перед Україною у процесі реформування сектору безпеки та оборони: повільна робота деяких структур та потреба в кращій адаптації українських законів до європейських норм і стандартів. Зокрема, труднощі спостерігаються у діяльності таких інституцій, як Міністерство оборони України, Генеральний штаб Збройних сил, Служба безпеки України, а також інші силові відомства, включаючи Національну гвардію. Причинами цього є складність впровадження нових стандартів, нестача ресурсів, брак фахівців, а також необхідність глибшого

узгодження з європейськими підходами до безпеки. Загалом, ЄС допомагає Україні у вирішенні даних проблем.

Чинні формати співпраці, механізми взаємодії та нормативно-правова база створюють широкі можливості для ефективної співпраці України з Європейським Союзом як у цілому, так і з окремими його інституціями. Відповідно до Угоди про партнерство і співробітництво, Україна має змогу брати участь у програмах ЄС, які фінансово підтримуються самим Союзом. Такий формат взаємодії є важливим для України, оскільки дозволяє залучити ресурси та потенціал європейських структур для стабілізації внутрішньої ситуації, протидії актуальним та майбутнім загрозам, проведення реформ у сфері безпеки й оборони, а також для доступу до сучасних технологій та підтримки процесу модернізації оборонної промисловості (Європейська, 2013, с. 45).

Євроінтеграція активно допомагає Україні реформувати сектор цивільної безпеки та правоохоронні органи. Завдяки підтримці Євросоюзу, зокрема через Консультативну місію ЄС (КМЄС), Україна отримує поради щодо вдосконалення роботи поліції, розвідки та прикордонної служби. Ці зміни відповідають європейським стандартам, де важливі прозорість, повага до прав людини та ефективне управління. ЄС також підтримує Україну в боротьбі з організованою злочинністю, контрабандою та допомагає розслідувати воєнні злочини, наприклад, щодо знищення культурної спадщини (Спільні, 2024).

КМЄС та інші міжнародні партнери підтримали розробку рамкового Закону «Про національну безпеку», який повністю визначив модель сектору безпеки та демократичного контролю в Україні. Цей закон передбачив створення нового парламентського комітету з нагляду за правоохоронними та розвідувальними органами спеціального призначення, в тому числі СБУ. Ухвалення Закону «Про розвідку» у 2020 році стало ще одним важливим законодавчим кроком на шляху до забезпечення більшої підзвітності та прозорості відповідно до принципів та найкращих практик ЄС. Місія готова надати оперативну підтримку у створенні нового окремого комітету у Верховній Раді з наглядовими повноваженнями над органами безпеки та розвідки. Ефективний парламентський нагляд, у тому числі з боку профільного комітету, має важливе значення для реформи СБУ і є ключовим елементом на шляху до створення служби, що користується широкою суспільною довірою (Як ЄС, 2024).

КМЄС стала важливим інструментом для підвищення професіоналізму українських служб безпеки та забезпечення їх відповідності європейським стандартам. Завдяки цьому Україна швидше відновлює порядок на звільнених територіях і вчиться працювати за європейськими правилами. Євроінтеграція штовхає Україну до створення сильних і чесних правоохоронних структур.

Війна РФ проти України призупинила процес реформ. У відповідь на загрози, воєнний стан зменшив прозорість, щоб уникнути розголошення інформації про національну безпеку, і послабив обмеження підзвітності, щоб

полегшити закупівлі. Тим не менш, українська громада продемонструвала свою готовність продовжувати реформи для європейської інтеграції навіть під час війни, що триває. Це свідчить про те, що курс на євроінтеграцію залишається одним із факторів реформ у секторі безпеки та оборони (Мусіяка, 2022).

Європейська інтеграція задає стандарти, яких Україна прагне досягти, і саме вони формують рамки реформ, навіть попри складні обставини війни (Мусіяка, 2022). Зважаючи на ці умови, важливо зберігати сталість реформ і підтримку цінностей, що лежать в основі європейського вибору України. Подальше просування у цьому напрямі також залежатиме від злагодженої співпраці з міжнародними партнерами.

Тому вкрай важливо, щоб міжнародні стейкхолдери продовжували співпрацю з українськими колегами. Саме підтримка з боку ЄС є ключовою у збереженні темпу змін. Процес реформ в Україні може дати нам можливість оцінити отриманий досвід та переглянути підходи до його реалізації. У цьому контексті важливо забезпечити сталість досягнень і впровадження вже напрацьованих рішень.

Отже, євроінтеграція це не лише про стратегічну мету, а також й про зміни всередині України. В особливо важкий воєнний час, коли дуже складно фокусуватись на демократичних засадах та зосереджуватись на реформах, саме євроінтеграція дає додатковий поштовх та мотивацію впроваджувати реформи. Якнайшвидше впровадження реформ в секторі оборони та безпеки дасть змогу Україні подолати виклики в цій сфері. У свою чергу, Європейський Союз надає всю необхідну допомогу та підтримку, що сприяє розбудові в Україні якісного сектору безпеки та оборони і більш ефективному забезпеченню безпеки в європейському регіоні.

Список використаних джерел

- European Union and Ukraine: Moving Forward Together? (2023). *Delegation of the European Union to Ukraine*. Режим доступу <https://eu4ukraine.eu/en/what-we-do-en>
- Європейська інтеграція України: внутрішні чинники і зовнішні впливи. (2013) *Національна безпека і оборона*, (4-5(141-142)). Режим доступу https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD141-142_2013_ukr.pdf
- Спільні безпекові зобов'язання між Україною та Європейським Союзом. (2024). *Офіційне представництво Президента України*. Режим доступу <https://president.gov.ua/news/spilni-bezpekovi-zobovyazannya-mizh-ukrayinoyu-ta-yevropejsk-91801>
- Мусіяка, С. (2022). Наперекір усьому: процес оборонної реформи в Україні. *Незалежна антикорупційна комісія*. Режим доступу: <https://nako.org.ua/media/naperekir-usyomu-proces-oboronnoyi-reformi-v-ukrayini>

Як ЄС допомагає Україні реформувати поліцію та правосуддя. (2024). Консультативна місія Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України. Режим доступу: <https://www.euamukraine.eu/ua/news/opinion/how-the-eu-helps-ukraine-reform-police-and-justice/>

Іван ЩЕРБІНА

студент кафедри міжнародних відносин і аудиту
НТУ «Дніпровська політехніка»
Науковий керівник - к.і.н., с.н.с Тетяна КУЛИК

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У ПРОЄКТІ MILITARY MOBILITY В МЕЖАХ PESCO: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Програма постійного структурованого співробітництва (Permanent Structured Cooperation, PESCO) є одним із ключових елементів поглиблення інтеграції Європейського Союзу в сфері безпеки та оборони. Започаткована у 2017 р., PESCO передбачає участь держав-членів ЄС у спільних оборонних проєктах з метою оптимізації наявних ресурсів та підвищенні їхньої загальної ефективності задля зміцнення колективної спроможності реагувати на кризи, захищати громадян та розвивати оборонні можливості (PESCO, 2025).

Актуальність теми дослідження обумовлена зростаючими безпековими викликами в Європі внаслідок повномасштабної агресії росії проти України та необхідністю посилення оборонної інтеграції з ЄС. Участь України в проєкті *Military Mobility* відкриває важливі перспективи щодо модернізації критичної інфраструктури, гармонізації стандартів з ЄС, розширення оборонної співпраці на рівні інших спільних ініціатив у межах PESCO. Поряд із можливостями, дослідження проблематики обраної теми потребує аналізу наявних обмежень таких як складні адміністративні процедури, обмеженість фінансування та політичні розбіжності між державами-учасницями. Вивчення цього питання дозволяє ідентифікувати ключові чинники, що впливають на інтеграцію України в європейські оборонні структури, та оцінити перспективи її поглиблення в контексті стратегічного курсу на членство в ЄС і зміцнення національної безпеки.

Участь третіх країн у проєктах в межах PESCO стала можливою після ухвалення у 2020 році Рішення Ради ЄС щодо залучення третіх держав до окремих ініціатив (Council, 2020). Відкритою для третіх країн є тільки друга частина PESCO - оборонні проєкти. В рамках прийнятих рішень внесок третьої країни має відповідати цілям та принципам Програми, мати додану вартість для проєкту та не суперечити безпековим інтересам ЄС і його держав-членів. Після погодження з усіма учасниками проєкту та затвердження відповідним керівним органом ЄС третя країна не набуває статусу члена PESCO, а лише отримує дозвіл